

"Nasıl ki, görsen, bir tek adam geldi, bütün şehir ahalisini cebren bir yere sevk etti ve cebren işlerde çalıştırdı. Yakînen bilirsin, o adam kendi namıyla, kendi kuvvetiyle hareket etmiyor." cümlelerini izah eder misiniz?

Bir **incir çekirdeği** sonsuz kudrete dayanmadan, onun namı ile hareket etmeden incir ağacını taşıyamaz, ona kaynaklık edemez. **Bir arı** Allah'ın sonsuz ilim ve kudreti olmadan o mükemmel bal tatlısını yapamaz. **Elsiz ve şuursuz ipek böceği**, Allah'ın isim ve sıfatları olmadan o ipeği dokuyamaz. Yani bunları yapan ve işleyen Allah'ın sonsuz **ilim, irade ve kudret** gibi sıfatlarıdır.

İşte bu hakikati akla yaklaştırmak için Üstad Hazretleri bu temsille meseleyi izah ediyor:

"Evet. Nasıl ki, görsen, bir tek adam geldi, bütün şehir ahalisini cebren bir yere sevk etti ve cebren işlerde çalıştırdı. Yakînen bilirsin, o adam kendi namıyla, kendi kuvvetiyle hareket etmiyor. Belki o bir askerdir, devlet namına hareket eder, bir padişah kuvvetine istinad eder."(1)

Yani bir şahsın kendi güç ve kuvveti ile İstanbul'da yaşayan milyonlarca insanı alıp, zorla bir yere götürüp, zorla bir işte çalıştırması imkânsız bir şeydir. Ama aynı şahıs devlet adına ve devlet kuvvetine dayanarak o İstanbul ahalisini alır, zorla bir yere sevk eder ve zorla bir işte çalıştırabilir; zira arkasında devlet kuvveti, devletin ordu ve polisi vardır.

Mesela, karayolunda bir trafik polisi küçük bir el işareti ile bütün arabaları durduruyor, aynı polis elbisesini çıkarıp aynı hareketi yapsa, bir bisikleti dahi durduramaz. Demek o araçları durduran polisin kendi şahsî gücü ve kuvveti değil, onun resmî elbisesi arkasında duran devletin kuvvetidir. Aynı şekilde arı, incir çekirdeği ve ipek böceği gibi güçsüz ve zavallı mahlûklar, o harika işleri kendi şahsî kuvveti ve ilimleri ile değil, Allah'ın sonsuz ilim ve kudretine dayanarak yapıyorlar.

(1) bk. [Sözler, Birinci Söz](#).